

Institut de Ciències de l'Educació (ICE)
Universitat de Barcelona

Memòria del curs 2008-2009

ÍNDEX

Memòria del curs 2008-2009	3
L'organització de l'ICE	5
L'equip humà	6
Les activitats formatives de l'ICE	10
› Formació permanent del professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional, i d'altres professionals de l'àmbit sociocomunitari	11
› Formació inicial del professorat d'educació secundària (CAP)	13
› Normalització lingüística	15
› Programa de col·laboració amb l'IL3-UB	16
› Formació de professorat universitari	17
› Màsters i postgraus	21
› Educació i comunitat	22
› Innovació en formació	24
La recerca a l'ICE	25
Les publicacions de l'ICE	29

Institut de Ciències de l'Educació (ICE)

Memòria del curs 2008-2009

L'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona¹ s'ocupa de la formació i actualització docent del professorat dels diferents nivells educatius, així com de l'impuls de la recerca i la innovació en matèria educativa i de la col·laboració amb diverses institucions i entitats socioeducatives.

Durant el curs 2008-2009 s'ha produït el relleu en la direcció de l'ICE. El Dr. Antoni Sans ha substituït el Dr. Miquel Martínez, que ha finalitzat el seu mandat de dos períodes al capdavant de l'Institut.

Dels objectius proposats per l'equip directiu a l'inici del curs es poden destacar:

- 1** Les accions formatives adreçades al professorat de la Universitat de Barcelona i la continuïtat del treball del Consell de Coordinació de Formació del Professorat en els centres de la Universitat de Barcelona.
- 2** L'actuació en el Pla de formació de 22 zones educatives (educació infantil, primària i secundària) que realitzin tasques d'assessorament i d'orientació per a la formació; formació de formadors i grups de treball d'innovació docent, i formació del professorat novell del Departament d'Educació (professorat interí d'educació infantil, primària i secundària), així com la dels tutors d'aquest professorat.
- 3** L'organització del CAP i dels cursos de normalització lingüística.
- 4** El desenvolupament d'activitats de formació de formadors per potenciar la interrelació Formació–Innovació–Recerca en les accions de millora de la qualitat del sistema educatiu.
- 5** L'increment de l'oferta de cursos virtuals organitzats en conveni amb l'Institut de Formació Contínua de la Universitat de Barcelona (IL3).
- 6** L'impuls d'accions en l'àmbit d'educació i comunitat que responen al compromís de cooperació de la Universitat de Barcelona amb la ciutadania i el territori.
- 7** La promoció de l'àmbit de la recerca, en què destaca la nova convocatòria REDICE-09 i el suport en formació i assessorament de les recerques del professorat amb llicències d'estudi concedides pel Departament d'Educació.

1. Article 45 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona, aprovat pel Claustre de la UB el dia 21 de maig de 2003. Decret 246/2003, de 8 d'octubre (DOGC núm. 3993, de 22 d'octubre de 2003).

El nou director, Dr. Antoni Sans, fonamenta les seves propostes d'actuació per als propers anys en les següents línies de treball:

- 1** Normalitzar l'Institut en l'estructura de la Universitat de Barcelona.
- 2** Repensar els objectius i els programes de l'ICE per adaptar-se a la nova situació creada amb la finalització del curs per a la certificació d'aptitud pedagògica per al professorat d'ensenyament secundari (CAP).
- 3** Dinamitzar les activitats de l'Institut conservant els programes actuals, intensificant les relacions amb el Departament d'Educació, introduint l'avaluació de la formació, i obrint noves línies de treball en l'actualització del professorat de tots els nivells educatius.
- 4** Adequar l'oferta i l'edició de publicacions a la conjuntura actual i afavorir la publicació *on-line*.
- 5** Aprofundir en les opcions virtuals per a la formació.
- 6** Millorar la visibilitat de l'ICE.
- 7** Optimitzar la transversalitat en l'organització de l'Institut.
- 8** Potenciar la formació al llarg de la vida a través d'accions formatives i de col·laboració amb entitats socioeducatives.
- 9** Incrementar la qualitat de la formació de professorat universitari.
- 10** Ampliar la formació i el suport a la recerca educativa.
- 11** Estudiar noves fonts de finançament.

L'organització de l'ICE

Àmbits d'actuació:

- › Formació de professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional
- › Formació de professorat universitari
- › Educació i comunitat
- › Innovació en formació
- › Recerca
- › Publicacions
- › Administració i serveis

Equip de direcció:

Fins a 31 de març de 2009

Director

Miquel Martínez Marfín

Director adjunt

Iñaki Echebarría Aranzábal

Secretària

Carmen Buisán Serradell

Caps de secció

Carme Albaladejo Marçet
(Formació permanent de professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional)

Salvador Carrasco Calvo
(Formació permanent de professorat universitari)

Maite Colén Riau
(Innovació en formació)
Àngel Forner Martínez
(Educació i comunitat)

Antoni Sans Martí
(Recerca)
Marta Ollé Figueras
(Administració i serveis)

Coordinador CAP

Josep M. Gutiérrez González

A partir de l'1 d'abril de 2009

Director

Antoni Sans Marfín

Director adjunt

Xavier M. Triadó Ivern

Secretari

Àngel Forner Martínez

Caps de secció

Carme Albaladejo Marçet
(Formació permanent de professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional)
Teresa Pagès Costas
(Formació permanent de professorat universitari)
Enric Prats Gil
(Educació i comunitat)
Marta Ollé Figueras
(Administració i serveis)

L'equip humà

Per dur a terme les tasques de formació, de recerca, d'assessorament i de producció de materials i, en definitiva, de presència de la Universitat de Barcelona a través de l'ICE en els contextos educatius als quals es fa referència al llarg de la memòria, hem comptat amb:

Professorat amb adscripció a l'ICE:

Maite Colén Riau, del departament de Didàctica i Organització Educativa;

Ester Casals Grané i Miquel Martínez Marfín (director de l'ICE fins al 31 de març), del departament de Teoria i Història de l'Educació;

Carmen Buisán Serradell (secretària de l'ICE fins al 31 de març); Àngel Forner Martínez (secretari de l'ICE des de l'1 d'abril) i Antoni Sans Marfín (director de l'ICE des de l'1 d'abril), del departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació;

Joan Perera Parramon, del departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura;

Salvador Carrasco Calvo, del departament de Sociologia i Anàlisi de les Organitzacions;

Liliana Tolchinsky Brenman, del departament de Lingüística;

Joaquín Prats Cuevas, del departament de Didàctica de les Ciències Socials.

També ha estat entre nosaltres:

Amelia Díaz Álvarez (fins al 26 de novembre), del departament d'Economia Política i Hisenda Pública, ja que passà a formar part de l'equip rectoral de la Universitat com a vicerectora de Docència i Convergència Europea.

Amb motiu d'eleccions de la direcció de l'Institut, a partir del dia 1 d'abril s'han incorporat:

Teresa Pagès Costas, del departament de Fisiologia (Biologia);

Enric Prats Gil, del departament de Teoria i Història de l'Educació, i

Xavier Triadó Ivern, del departament d'Economia i Organització d'Empreses.

Professorat amb dedicació a l'Institut:

Ferran Candela García, del departament de Didàctica i Organització Educativa;

Juan Antonio Amador Campos, del departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic;

Enric Prats Gil (fins al 31 de març), Amèlia Tey Teijón i Conrad Vilanou Torrado, del departament de Teoria i Història de l'Educació;

José M. Gutiérrez González i Josep Palos Rodríguez, del departament de Didàctica de les Ciències Socials;

Teresa Pagès Costas (fins al 31 de març), del departament de Fisiologia (Biologia);

Ernest Pons Fanals, del departament d'Economia, Estadística i Economia Espanyola (fins al 16 de desembre), ja que va ser nomenat director de l'Oficina de Convergència Europea;

M. José Rubio Hurtado, del departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació; i

Xavier M. Triadó Ivern (fins al 31 de març), del departament d'Economia i Organització d'Empreses.

Professorat del departament d'Educació que es troba en comissió de serveis:

Enguany hem comptat amb la dedicació de nou professionals d'aquestes comissions, per tal de coordinar i desplegar les activitats de formació permanent encarregades pel Departament d'Educació, i els diferents programes de formació. Aquestes persones han estat:

Iñaki Echebarría Aranzábal, director adjunt (fins al 31 de març);

Carmen Albaladejo Marçet, cap de la secció de Formació del professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional; i

Adolfo Ariño Domínguez, Blanca Barredo Gutiérrez, Antoni Giner Tarrida, Dolors López Sans, Mercè Martínez Martínez, Josep Palos Rodríguez i Maria Rosa Pena Fíguls, formadors i formadores.

Professorat que ha col·laborat amb el Servei d'Assessorament a la Recerca (SAR):

Francesc Martínez Olmo, Marta Sabariego Puig i Ruth Vila Baños, del departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació;

Núria Giné Freixes, del departament de Didàctica i Organització Educativa, i

Teresa Anguera Argilaga, Ángel Blanco Villaseñor i Montserrat Freixa Blanxart, del departament de Metodologia de les Ciències del Comportament.

També hi fan tasques d'assessorament el professorat ja esmentat:

Antoni Sans, M. José Rubio i Liliana Tolchinsky.

Altres col·laboradors:

També han col·laborat amb l'ICE:

- › Les professores Iolanda García González, del departament de Teoria i Història de l'Educació, i Anna Forés Miravalles, del departament de Didàctica i Organització Educativa.
- › Els becaris i les becàries vinculats a les seccions, activitats i grups de recerca de l'Institut: Lorena Aguado, Milagros Albert, Sílvia Alonso, Francesc Balagué, Jazmín Bustamante, Ana M. Berruecos, Laura Campo, Joana M. Cifré, Alexandro Escudero, Alba Gil, Rachid Lamartí, Ingrid Noguera, Carolina Quirós, Naymé Salas, Lana Stanic, M. Dolors Toledo, Ximena Vildósola i Agustín Zapatero.
- › El professorat i altre personal vinculat als diferents programes i projectes de recerca de l'ICE: Begoña Gros, Ofília Defis, Dolors Ferrer, Anna M. Ruiz-Tagle i Georgina Yarza.

Personal d'administració i serveis:

Coordinat per la cap d'Administració i Serveis Marta Ollé Figueras, hem comptat amb el suport administratiu de:

Albert Coines Vicente, Hermínia García Pérez, Juliana Gómez Peñalba, Marisa Herrero Serrano, David Oliva Albaladejo, Luís Ramos del Río, Julià Rodríguez Cámara, Cristina Rojas Martínez i Marta Valls Castarlenas.

Per substituir la baixa per maternitat de Marta Valls, es va incorporar Alberto López León (des del 3 de febrer).

Per concurs de trasllat, i amb efecte el 2 de juny, s'han incorporat M. Àngels Segura Ricart, M. Dolors Ortiz Muñoz i Margarita Ruiz Desimón. Laura Belmonte Monroy (fins l'1 de juny).

Montse Llopis Gil (des del 6 d'octubre).

Lourdes Marzo Ruiz (fins l'1 de febrer).

Assumpta Ruiz Sánchez i Ángeles Tarancón Latorre, (ambdues fins l'1 de juny).

Per donar suport i gestionar els diferents programes de formació s'ha comptat amb:

Evangelina González Fernández, Milagros Rodríguez Martínez (fins el 16 de desembre) i Lourdes Marzo (des del 2 de febrer), han treballat a la secció de Formació del professorat d'universitat, i Lissette Fernández Núñez, a la secció de Recerca.

Rafael Becerra Machado s'ha fet càrrec del suport informàtic i Mònica Mato del web de l'ICE.

Xavier Foix Ràfols ens ha donat suport en l'àmbit de serveis.

S'ha col·laborat amb l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona, la Secretaria General de l'Esport, Transports Metropolitans de Barcelona i altres institucions o entitats, com ara l'Ateneu, el MACBA, CosmoCaixa, la Fundació Bofill, la Fundació Congrés de Cultura Catalana, el Consell Català de l'Audiovisual, l'Institut del Teatre, el Centre promotor d'Aprenentatge – Servei (APS), la Federació Catalana de l'Esplai, UB–Solidaritat, l'IES Anna Mundet, l'Organització d'Estats Iberoamericans per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (OEI), etc.

Durant aquest curs l'ICE ha rebut visites de professorat d'altres universitats, institucions i països, els quals han estat interessats per la nostra tasca, l'organització i el funcionament de l'Institut, i han formulat consultes sobre formació permanent i desenvolupament professional del professorat.

Com cada any volem agrair el treball de tots els col·laboradors i col·laboradores vinculats amb l'ICE per dur a terme les diferents activitats: coordinadors/ores i professorat del CAP i de Normalització Lingüística, formadors i formadores del Programa de Formació Permanent del Departament d'Educació i de les activitats d'iniciativa ICE, i especialment als centres educatius amb els quals necessàriament hem hagut d'estar en contacte per poder aconseguir els nostres objectius. Agraïment que també volem fer arribar a totes aquelles institucions que han confiat en nosaltres i ens han encomanat tasques docents, d'assessorament i de recerca.

Cal destacar la trajectòria i dedicació dels professors Iñaki Echebarría i Carmen Buisán, els quals han deixat els càrrecs de director adjunt i secretària després de molts anys de dedicació a l'ICE, amb motiu de la renovació de l'equip de direcció i de l'inici de la seva jubilació, respectivament. Gràcies.

Les activitats formatives de l'ICE

ACTIVITATS FORMATIVES	MATRÍCULES
Formació permanent del professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional, i d'altres professionals de l'àmbit sociocomunitari	Jornades i congressos 2.238 Altres activitats 5.722 Total 7.960
Formació inicial del professorat d'educació secundària (CAP)	2.517
Normalització lingüística	199
Postgraus i màsters	170
Formació del professorat universitari	3.143
TOTAL	13.989

Formació permanent del professorat d'educació infantil, primària, secundària i formació professional, i d'altres professionals de l'àmbit sociocomunitari

7.960 persones han participat en les activitats de formació permanent del professorat no universitari i de professionals de l'àmbit sociocomunitari. L'origen de les activitats de formació sorgeixen pels encàrrecs del Departament d'Educació o per la iniciativa pròpia de l'ICE.

Entre els encàrrecs del Departament d'Educació destaquen:

- › La formació del professorat interí (4a edició) que enguany han cursat 560 persones, amb l'objectiu principal de generar un espai de reflexió per iniciar la construcció de la seva identitat com a docents. Aquesta formació s'adreça al professorat d'educació infantil, primària, secundària, formació professional i d'adults en el seu primer any de treball en un centre públic.² També, la formació de formadors d'interins, que els aporta eines i recursos per a la seva tasca (140 formadors/ores), i la formació dels tutors/ores dels centres acollidors (300 docents) per preparar l'acompanyament del professorat novell.
- › La formació de formadors en diversos àmbits:
  - Cursos de formació en les competències del formador.
  - Curs de formació de formadors del Baix Llobregat-Anoia.
  - Formació de formadors en la pràctica reflexiva en dues vessants: formació en pràctica reflexiva en les diferents àrees de coneixement i formació per a assessors en competències bàsiques.
- › En col·laboració amb els ICE de les universitats catalanes s'han dissenyat i elaborat orientacions i instruments per a l'avaluació de la transferència de la formació, els quals s'hauran d'aplicar en les activitats formatives dels serveis educatius del Departament d'Educació a partir del curs 2009-2010.

2. Curs d'iniciació a la tasca docent previst al punt 3.4 de l'article 2 del decret 172/2005, publicat al DOGC el 23 d'agost, de modificació del decret 133/2001, publicat el 29 de març, sobre la regulació de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí docent.

- › Seguiment de les llicències d'estudi retribuïdes per a mestres i professors d'educació infantil, primària i secundària que concedeix el Departament d'Educació, així com l'assessorament inicial de les llicències que es presenten i la tutoria si s'escau.
- › Participació en els plans de formació de zones educatives, amb dos objectius:
  - Realitzar l'assessorament i l'orientació per a la formació amb la responsabilitat de buscar el professorat formador que ha d'impartir els cursos a les zones, d'acord amb la demanda d'activitats formatives dels centres de recursos pedagògics. El nombre de zones en les quals intervé l'ICE és 22 (16 a la província de Barcelona i 6 a Barcelona ciutat).
  - Dissenyar la formació de formadors per actualitzar la innovació docent del professorat formador que s'ocupa de la formació en les zones o en les activitats d'iniciativa ICE.

Per iniciativa pròpia de l'ICE es porten a terme activitats de formació permanent sorgides des dels diversos programes de l'Institut, els quals es concreten en la programació de la formació adreçada als diferents nivells educatius i al professorat de formació professional. Així mateix, els programes són els responsables de coordinar grups de treball d'innovació, organitzar jornades, seminaris, taules rodones, conferències i propugnar recerques educatives. Actualment el nombre de programes és de 18.

En la formació de professionals de l'àmbit sociocomunitari s'han desenvolupat accions formatives en el marc del voluntariat i de l'aprenentatge-servei.

Formació inicial del professorat d'educació secundària (CAP)

El curs per obtenir el Certificat d'Aptitud Pedagògica (CAP) per accedir com a professor/a a l'ensenyament secundari s'ha desenvolupat amb normalitat i s'han assolit els objectius previstos amb qualitat i eficàcia. Els alumnes matriculats han estat 2.517, un 2% més que el curs passat.

Respecte al CAP d'Educació Física, s'han organitzat grups adreçats a l'alumnat de tres universitats: Universitat de Barcelona, Universitat Ramon Llull i Universitat de Vic.

Durant el mes de setembre de 2008 van tenir lloc unes sessions de formació dirigides al professorat del cicle teòric del CAP sobre les possibilitats de la plataforma Moodle com a eina docent en el CAP. Aquestes sessions van tenir una bona acceptació, van participar-hi uns 80 professors. La majoria d'especialitats del CAP han incorporat aquest recurs virtual a la docència amb una bona acollida per part de l'alumnat.

Com cada curs, la direcció de l'ICE va enviar una carta a la direcció dels centres de secundària i de les institucions adscrites al CAP demanant-los col·laboració per tal que les pràctiques d'observació i d'intervenció fossin un eix vertebrador del curs. En aquest sentit, les pràctiques han permès establir una millor connexió entre els aspectes teòrics i pràctics del curs, i un acceptable nivell pel que fa a la profunditat, extensió i flexibilitat de les activitats d'ensenyament i aprenentatge desenvolupades.

Per tercer any consecutiu s'ha realitzat el CAP de Formació Professional, adreçat principalment a alumnes diplomats de la Universitat de Barcelona. La valoració d'aquest curs del CAP per part del professorat i l'alumnat participant continua sent molt positiva.

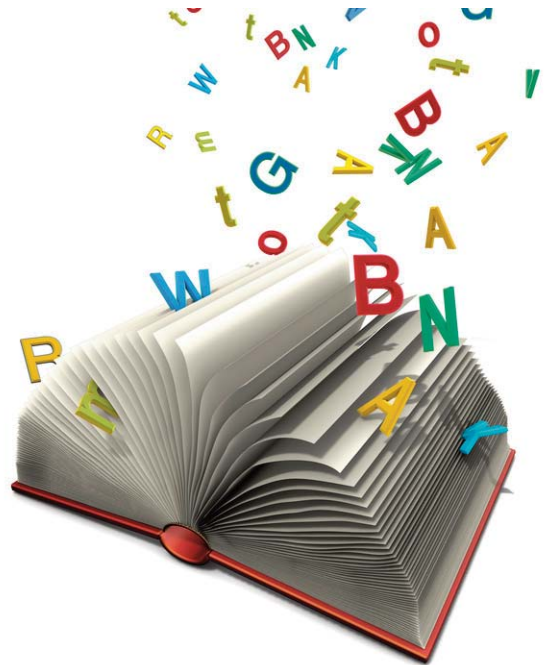
Per últim, l'alumnat va realitzar una enquesta telemàtica d'avaluació del CAP. Durant el proper mes de setembre se'n farà el buidat i la valoració dels resultats obtinguts.

En la taula següent es presenta un resum de les especialitats, del nombre d'alumnat i de professorat del curs CAP 2008-2009.

Matèries	Alumnat	Professorat	
		Teoria	Tutors
Alemanys	30	4	11
Anglès	158	18	52
Ciències Naturals	235	28	94
Ciències Socials. Geografia i Història	366	22	76
Clàssiques	25	18	6
Econòmiques	73	7	24
Educació Física	333	39	26
Educació Visual i Plàstica	194	30	71
Filosofia	145	17	32
Física / Química	204	41	73
Formació Professional	76	7	54
Francès	35	6	13
Llengua i Literatura Catalanes	114	9	20
Llengua i Literatura Castellanes	208	13	44
Matemàtiques	131	13	62
Música	73	11	25
Psicopedagogia	117	-	31
Total	2.517	283	714

Normalització lingüística

L'ICE organitza la formació del professorat en llengua i cultura catalanes per tal de garantir el procés de normalització lingüística en els diferents nivells de l'ensenyament no universitari. S'organitzen cursos reglats, de perfeccionament, grups de suport a la llengua oral, sortides culturals i grups de treball. Una secció a Vilanova i la Geltrú dóna servei a les persones de la zona que volen obtenir el certificat de capacitat per a la llengua catalana. En aquests cursos, s'han inscrit 199 alumnes, entre oficials i lliures, i hi han col·laborat 21 professors i professores.

Programa de col·laboració amb l'IL3-UB

En col·laboració amb l'Institut de Formació Contínua (IL3) s'han impartit els programes de formació permanent del professorat d'educació infantil, primària i secundària a través dels CLIP-ICE (edicions 10a i 11a) amb 41 cursos *on-line* i una matrícula de 1.858 persones amb un notable èxit d'acceptació, ja que no només es cobreixen ràpidament les places disponibles sinó que sovint es generen llistes d'espera.

Els cursos, que abracen temàtiques específiques de l'educació infantil, primària i secundària, i temàtiques de caràcter transversal, han estat valorats positivament amb un alt nivell de satisfacció a través de les enquestes als usuaris.

Formació de professorat universitari

El nombre d'activitats formatives per a professorat universitari ha estat de 165 amb un total de 3.143 inscripcions.

Activitats	Matrícules
Formació permanent i assessorament	1.099
Activitats coorganitzades	293
Activitats acreditades	1.010
En col·laboració amb el Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI)	420
Jornades	44
Derivades de convenis i encàrrecs	277
Total	3.143

Formació permanent i assessorament

La formació permanent s'ha ofert bàsicament en dues grans edicions, una entre els mesos de gener i febrer i l'altre durant el mes de juny.

En la primera edició es van realitzar 28 tallers i hi van participar 508 professors.

En l'edició del mes de juny es van oferir 21 activitats formatives amb un total de 411 places.

Fora d'aquestes dues edicions, també s'han realitzat 5 tallers, amb 68 persones inscrites.

A més, s'han desenvolupat de manera específica accions d'assessorament i formació adreçades al professorat de la UB en relació amb:

- › Mètodes d'avaluació, valoració i anàlisi per a grups de professors d'un mateix departament.
- › Elaboració de propostes per al treball sobre competències en assignatures dels nous graus i en matèries d'un mateix departament.

Activitats coorganitzades amb els centres

Formació a partir de les peticions de departaments o grups de professors d'un centre i d'acord amb el coordinador/a de formació del centre. S'han realitzat 47 activitats coorganitzades entre l'ICE i els diferents centres de la UB. Com a novetat, el CRAI ha col·laborat en la coordinació i la impartició de 33 d'aquestes activitats.

D'altra banda, també cal destacar el taller pilot d'«Anglès per a la docència» que s'ha coorganitzat amb la

Facultat de Filologia. En aquests moments estem esperant el detall de les actes i de les avaluacions, però tot sembla apuntar que aquest taller ha estat un èxit.

Activitats acreditades

Durant el curs 2008-2009 s'han acreditat 48 activitats de formació organitzades per centres i serveis de la UB amb un increment d'inscripcions del 25% sobre el curs anterior.

Acció tutorial

Durant el curs acadèmic s'han realitzat diverses activitats relacionades amb el Pla d'Acció Tutorial de la Universitat de Barcelona (PAT-UB) als centres.

A través de l'Espai Moodle, creat el curs passat, s'ha posat a disposició dels tutors tota la documentació referent a la implantació dels graus a la UB per al curs 2009-2010.

S'han realitzat sessions formatives a 5 facultats dins del Pla d'Acció Tutorial.

S'ha fet una jornada de formació, «La tutoria a la UB» pensada específicament per als professors/es que s'incorporaven com a tutors per primer cop durant aquest curs acadèmic. En aquesta jornada es van treballar diferents aspectes en relació amb les característiques de l'alumnat i de la relació alumne-tutor, què i com treballar la tutoria i els diferents tipus (tutoria individualitzada, tutoria grupal i tutoria entre iguals) i els recursos que ofereix la UB, tant als alumnes com als tutors.

Consell de Coordinació de Formació dels Centres

Amb la voluntat de garantir que les activitats de formació responguin a les necessitats reals dels centres i de contribuir a la línia estratègica de millora de la qualitat docent en els ensenyaments de la UB, des de l'ICE es va crear l'any 2005 el Consell de Coordinació de Formació dels Centres, el qual durant el curs 2008-2009 ha continuat treballant activament en l'organització d'activitats de formació a demanda dels centres, les anomenades activitats coorganitzades, tal com s'ha detallat anteriorment.

Com a novetat cal destacar la creació d'un Espai Moodle destinat als coordinadors de formació de centre, com a sistema de comunicació i dipòsit de les activitats que van realitzant en els seus centres.

El gener es va fer una reunió informativa, coincidint amb el canvi de responsables de programes de la Secció de formació de professorat universitari (la cap de programes de formació permanent i del programa d'acció tutorial), a la qual va assistir com a convidada la nova vicerectora de Docència i Convergència Europea, i on el director de l'ICE es va acomiadar per finalització del seu mandat.

Seminari Permanent sobre Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona

Durant l'any 2009 el Seminari Permanent ha estat inactiu. En la seva darrera reunió es va acordar donar pas a una nova etapa, en la qual es proposava reestructurar i orientar de nou el seu treball en la perspectiva dels propers quatre anys. Aquest període coincidia amb el mandat d'un nou director i d'una nova Junta Directiva de l'ICE. Es va trobar convenient aplaçar el plantejament i disseny del Seminari fins que la situació permetés planificar amb realisme el seu futur.

Transició secundària-universitat

L'interès per l'orientació en el procés de transició de l'alumnat de nou ingrés a la universitat, sobretot quan els canvis de nivell són significatius, i per conèixer la formació que han rebut els estudiants que hi accedeixen i les capacitats i competències que han anat desenvolupant al llarg dels anys, han fet que l'Institut de Ciències de l'Educació treballi en un projecte per analitzar aquests aspectes. S'ha seleccionat un grup de 23 professors i professores provinents de diverses facultats de la Universitat de Barcelona, d'instituts de secundària i de formació professional. La intenció de l'estudi se centra en un doble aspecte: d'una banda, proposar mesures que ajudin a millorar la transició, i a incrementar el rendiment i disminuir l'abandonament estudiantil; de l'altra, fer una aportació per millorar l'organització del primer curs de carrera, la qual cosa servirà per facilitar la transició i optimitzar el rendiment dels estudiants de nou accés.

Congrés Internacional sobre Docència Universitària i Innovació (CIDUI)

El 6 de maig de 2009 se celebrava, a la Facultat de Biologia de la UB, el Congrés Internacional CIDUI 2009 dedicat al tema de les relacions entre «Docència, recerca i aprenentatge». Es tracta d'una iniciativa del CIDUI entre congressos. Fins ara s'han celebrat cinc simposis. L'edició d'aquest any ha estat coordinada per l'ICE de la UB i ha tingut la seu a la nostra universitat.

El programa de l'acte, al qual hi van assistir prop de 190 professors de totes les universitats públiques catalanes, incloïa la participació de tres experts: Ronald Barnett, professor emèrit d'Educació Superior a l'Institut d'Educació de la Universitat de Londres; Belén Estébanez, doctora en Ciències Biològiques de la Universidad Autónoma de Madrid, i Cristóbal Mezquita, professor del departament de Ciències Fisiològiques i de la Facultat de Medicina de la UB.

Red Estatal de Docència Universitària (REDU)

L'ICE, membre institucional de REDU, ha participat en els seminaris i les assemblees convocades per la xarxa, a Santiago de Compostela, els dies 5 i 6 de febrer, sobre «Coordinació mitjançant equips docents», i a la Universidad Autónoma de Madrid, el 22 de juny, sobre «ABP i EBL».

Col·laboracions, convenis i encàrrecs

S'ha establert un principi de col·laboració amb el CRAI per crear un grup de treball estable que ofereixi de

manera coorganitzada cursos, tallers, seminaris, etc. S'han fet reunions entre el coordinador de Programes de Millora i Innovació Docent, Albert Cornet, el responsable de la Unitat d'Innovació i Difusió del CRAI, Ignasi Labastida, i la cap de la Secció de formació de professorat universitari de l'ICE, amb tots els grups d'innovació docent consolidats per intercanviar idees i propostes per a futures actuacions conjuntes sobre:

- › Creació de grups d'experts de formació en innovació.
- › Creació de xarxes temàtiques de treball.
- › Elaboració de publicacions i manuals de treball de les activitats dels grups.

S'han organitzat cursos de formació per a professorat novell de la Universidad Nacional Autónoma de Nicaragua, León (UNAN-León), durant el mes de juliol de 2008 i gener de 2009, a sol·licitud de la UNAN i arran d'un ajut AECID.

Institut del Teatre

L'ICE ha signat dos convenis de col·laboració amb l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, per a la formació permanent del professorat de les seves escoles professional i superiors, i de cara a la implantació dels nous plans d'estudis de Dansa i Teatre.

Esade

Acord de col·laboració amb Esade per a la formació del professorat en l'ús de la plataforma Moodle per a la docència, i amb la col·laboració de l'Àrea de Tecnologies de la nostra universitat.

Màsters i postgraus

S'han impartit 6 cursos amb un total de 170 participants.

Diplomes de postgrau:

- › Iniciació a la docència universitària (7a edició).
- › Educació plurilingüe.
Curs semipresencial (ICE-UBVirtual, 7a edició).
- › La tutoria i la seva pràctica (4a edició).
- › Aprofundiment en primer cicle d'Educació infantil (4a edició semipresencial) .
- › Trastorns de l'espectre autista: diagnòstic i intervenció (4a edició).

Màsters:

- › Màster virtual Democracia y educación en valores en Iberoamérica (ICE-UBVirtual, 8a edició).

Educació i comunitat

Aquesta secció orienta i desenvolupa activitats per a la formació i l'actualització de persones (professionals i voluntàries) que intervenen en l'àmbit d'educació i comunitat. La rellevància que està prenent la dimensió ciutadana de l'educació (comunitat i territori) comporta l'increment del compromís participatiu per part de les institucions educatives, com és el cas de l'ICE de la Universitat de Barcelona, el qual, a través de la Secció d'educació i comunitat, s'ocupa de l'assessorament a institucions i entitats per al disseny i l'avaluació de projectes en matèria educativa transversal (educació, comunitat i territori), i de promoure i col·laborar en innovacions i estudis sobre el tema.

Actualment, els àmbits de treball es relacionen amb l'aprenentatge i servei (APS), projectes educatius de ciutat (PEC), formació continuada de tècnics municipals, plans educatius d'entorn (PEE), entitats i associacions, organitzacions no governamentals, activitats formatives de caràcter sociocomunitari per a persones relacionades amb el lleure, l'esport, els serveis socials, la cultura, la salut, la gent gran, les famílies, etc.

Respecte a les iniciatives relacionades amb l'APS, a banda de la participació en el centre promotor de l'APS, des de l'ICE es dóna suport a la gestió que el Departament d'Educació ha endegat per relacionar APS i Educació per a la ciutadania, en el marc de l'educació primària i secundària.

La secció continua impulsant accions sobre formació de formadors en APS a través d'un grup de treball coordinat pel professor Josep Palos que, un curs més, continua la seva activitat.

També es pot destacar l'inici de gestions amb entitats i institucions del tercer sector i del voluntariat amb la intenció de trobar vies de col·laboració per a la formació de quadres de dirigents i responsables, com també amb el Col·legi de Pedagogs de Catalunya, la Federació Catalana del Voluntariat, el Consell Escolar Municipal de Barcelona i l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona.

Col·laboracions

L'ICE es constitueix com a entitat participant en el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, per al pla d'acció 2008-2011. A més, forma part del Consell Directiu del PEC (Enric Prats, en representació de l'ICE, juntament amb en Miquel Martínez, en representació de la Universitat de Barcelona) i gestiona un dels àmbits de participació ciutadana sobre Ciutadania i Convivència. D'aquesta manera l'ICE continua donant suport a una de les activitats educatives més suggerents que es duen a terme a la ciutat de Barcelona i que té una llarga tradició.

L'ICE participa en el Comitè Científic del 5è Congrés Educació i Entorn, que organitza el Departament d'Educació per al 2010, les tasques del qual s'han iniciat aquest curs.

L'ICE forma part del Fòrum de Persones i Entitats Usuàries del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Innovació en formació

Les activitats d'aquest àmbit estan orientades cap a la formació i el desenvolupament professional del formador/a de formadors i de les persones que gestionen i desenvolupen els plans de formació. Les accions que s'han portat a terme aquest curs es concreten en:

Formació

Promoció del treball en les noves línies de formació de formadors/ores i de gestors/ores de formació a partir del model de formació de l'ICE des de les dimensions formatives d'innovació i recerca.

Presentació pública dels treballs d'aplicació de la primera edició del Postgrau de gestió de la formació. Aquesta formació ha estat encarregada per la Subdirecció General de Formació i Desenvolupament del Personal Docent, i adaptada a les necessitats específiques dels gestors i gestores dels Serveis Educatius Integrats de Catalunya, que tenen la nova funció de planificar la formació permanent del professorat de cada zona. Els treballs s'han presentat en una jornada dins el Pla de formació dels serveis educatius integrats del Departament d'Educació.

Preparació de la proposta de Postgrau de gestió de la formació, semipresencial, per desenvolupar, previ conveni, el proper 2010.

Recerca

Presentació dels resultats de la recerca *El perfil del formador i la formadora de formadors i formadores des de la perspectiva practicoreflexiva. Definició del mapa*

competencial d'aquest professional i la seva formació, desenvolupada en el marc d'un projecte ARIE a:

- › X Congreso Interuniversitario de Organización de Instituciones Educativas, celebrat a Barcelona de l'11 al 13 de desembre de 2008.
- › XIV Congreso Nacional de Modelos de Investigación Educativa, celebrat a Huelva del 23 al 26 de juny de 2009.

Presentació, aprovació i inici del Projecte de recerca REDICE: *Anàlisi de les competències que es desenvolupen i avaluen en l'ús de la carpeta d'aprenentatge en ensenyaments d'infermeria, de treball social i de mestre. Un estudi de casos.* Estudi que s'ubica dins la línia d'innovació docent del professorat universitari.

Difusió

Difusió de les aportacions científiques resultants del treball realitzat en el I Congrés Internacional Noves Tendències en la Formació Permanent del Professorat: Edició del llibre: *Tendències en la formació permanent del professorat.* En la col·lecció ICE/Octaedro.

En preparació: Està en procés d'edició el llibre sobre la formació permanent del professorat a Europa, fruit de les jornades realitzades el curs passat sobre aquesta temàtica.

La recerca a l'ICE

La Secció de recerca de l'ICE s'ha ocupat de:

- › Desenvolupar la recerca en els àmbits prioritaris de treball de l'ICE.
- › Impulsar la generació i difusió de coneixement de naturalesa interdisciplinària sobre formació en l'àmbit educatiu.
- › Impulsar la generació i difusió de coneixement de naturalesa interdisciplinària sobre docència universitària.
- › Difondre els resultats i les activitats de recerca realitzades pels grups de l'ICE.
- › Incentivar la participació dels investigadors en projectes competitius (nacionals, europeus).
- › Promoure la formació d'investigadors i grups de recerca de l'àmbit educatiu.

Servei d'assessorament a la recerca (SAR)

Des del SAR s'han atès 55 consultes de caràcter metodològic a través de les quals ha assessorat professorat de la UB i d'altres universitats catalanes, doctorands de la UB, i personal d'altres institucions. A més, s'ha fet el procés d'assessorament dels grups de recerca del Programa REDICE que han sol·licitat el servei.

També s'han dut a terme dues activitats de formació sota demanda:

- › Un curs dirigit al professorat d'educació infantil, primària i secundària amb llicències d'estudi retribuïdes

sobre *Bases metodològiques per a la recerca educativa* amb una durada de 25 hores, i una jornada informativa sobre la convocatòria de llicències d'estudi retribuïdes per al curs 2009-2010.

- › Un curs dirigit al professorat de l'ensenyament de Podologia de la UB sobre *Introducció a la recerca en Ciències de la Salut*. Aquesta activitat va ser coorganitzada amb el departament de Podologia de la UB.

El SAR disposa d'un espai web per fer consultes (<http://ice.ub.edu/recerca/assess.htm>) i d'un altre espai per obtenir informació documental i de suport sobre la recerca (<http://ice.ub.edu/recerca/recursos.htm>).

Cursos de formació en recerca

Aquest curs s'ha fet una anàlisi de les necessitats formatives del professorat UB a l'àrea de la metodologia de la recerca, i en funció dels resultats obtinguts s'ha elaborat una proposta de nou cursos de formació que s'han portat a terme dins el Pla de formació permanent del professorat universitari de la UB.

Revista d'Innovació i Recerca en Educació (REIRE)

Tal com s'havia planificat el curs passat, durant el 2008-2009 es va crear una nova revista electrònica anomenada *Revista d'Innovació i Recerca en Educació* (REIRE). La finalitat de la publicació, disponible a <http://www.raco.cat/index.php/REIRE>, és esdevenir un espai de consulta i difusió de la recerca educativa, especialment de la recerca sobre docència en els diferents nivells i àmbits educatius.

Aquesta nova revista està incorporada a l'espai de Revistes Catalanes amb Accés Obert (RACO) i es publica dues vegades l'any, els mesos de novembre i maig. Està gestionada amb l'estàndard internacional *Open Journal Systems* (OJS). Aquest curs hem editat els dos primers números de la revista.

Programa de recerca en docència universitària

El Programa de recerca en docència universitària de l'ICE de la UB, gestionat per la Secció de recerca, té com a objectiu promoure la creació d'equips i xarxes de recerca que contribueixin a generar i difondre coneixement interdisciplinari sobre l'ensenyament universitari.

A l'inici d'aquest curs es va resoldre la convocatòria REDICE-08, amb dues modalitats: la modalitat A per a equips que no haguessin gaudit d'ajuts en anteriors convocatòries REDICE, i la modalitat B per a projectes coordinats constituïts per dos o més equips liderats per un grup que hagués estat seleccionat en alguna de les anteriors convocatòries REDICE.

Aquesta convocatòria s'ha fet compatible amb la convocatòria d'ajuts a projectes d'innovació docent (PID 2008) del Vicerectorat de Política Docent de la UB. Per tant, els projectes podien presentar-se simultàniament a les dues convocatòries.

Adicionalment, s'han ampliat els temes prioritaris en la convocatòria:

- › Habilitats i competències dels estudiants.
- › Impacte d'innovacions docents.
- › Relació entre l'ensenyament universitari i el món laboral.
- › Transició a la universitat.
- › Gènere en la docència universitària.
- › Ús de plataformes TIC per donar suport a l'ensenyament presencial.
- › Estudis de seguiment de diplomats.
- › Competències ètiques en la formació universitària.
- › Metodologies d'avaluació continuada.

Van resultar seleccionats 30 equips de recerca en la modalitat A i 3 projectes coordinats en la modalitat B. Així, aquesta convocatòria reuneix 36 equips de recerca de diferents àmbits i departaments de la UB. S'espera tenir un primer informe de progrés durant el mes de novembre de 2009.

Grups i projectes de recerca de l'ICE

L'ICE té adscrits dos grups consolidats de recerca: el Grup de Recerca per a l'Estudi del Repertori Lingüístic (GRERLI), dirigit pel professor Joan Perera i per la professora Liliana Tolchinsky, i el Grup d'Entorns i Materials per a l'Aprenentatge (GREMA), dirigit per la professora Begoña Gros.

A banda, s'ha participat en els projectes de recerca i/o estudis següents:

- › «Casos en xarxa per a la formació d'educadors i educadores que treballen amb adolescents». Projecte finançat per l'ARCE. Investigador principal: Artur Parcerisa. Participants de l'ICE: Francesc Balagué i Begoña Gros.
- › «*El desarrollo del repertorio lingüístico en hablantes no nativos de castellano y catalán*». Ministeri d'Educació i Ciència. SEJ2006-11083/EDUC. Investigador principal: Joan Perera.
- › «*La adopción de las tecnologías de la información y la comunicación para la construcción colaborativa del conocimiento*». Ministeri d'Educació i Ciència. SEJ2006-01727. Investigadora principal: Begoña Gros.
- › «*Las condiciones del aprendizaje inicial de la lengua escrita: influencia de las prácticas vigentes en el aula y de los conocimientos previos de los alumnos*». Ministeri d'Educació i Ciència. SEJ2006-05292/EDUC. Investigadora principal: Liliana Tolchinsky.
- › «TMB Educa». Projecte finançat per Transports Metropolitans de Barcelona. Investigadors principals: Amèlia Tey i Enric Prats.
- › «Paradoxes entre cultures: ús pedagògic del Web-Quest». Projecte finançat per l'AGAUR. Investigador principal: Enric Prats.
- › «Promoció i desenvolupament de valors democràtics a secundària». Projecte finançat pel Parlament de Catalunya i l'ICE-UB. Investigador principal: Enric Prats.

Estudis

S'han finalitzat dos estudis encarregats el curs passat pel Vicerectorat de Política Docent de la Universitat de Barcelona.

El primer estudi tenia com a objectiu conèixer la distribució de l'activitat d'innovació docent de la UB i la seva relació amb l'activitat de recerca durant els anys 2006 i 2007. L'estudi, coordinat per Lissette Fernández Núñez de la Secció de recerca de l'ICE, realitza una descripció general dels projectes, les temàtiques i els recursos gestionats pels grups d'innovació docent per tal d'elaborar un perfil de la seva activitat.

El segon estudi estava orientat a diagnosticar l'aplicació de l'avaluació continuada dels aprenentatges en el primer quadrimestre del curs 2007-2008. L'estudi, coordinat per María José Rubio, de la Secció de recerca de l'ICE, ha elaborat una anàlisi dels plans docents per conèixer el seguiment de la normativa en el marc oficial i s'han fet enquestes al professorat i a l'alumnat per conèixer el seguiment real i els problemes sorgits, a més de *focus groups* entre membres del professorat per conèixer la seva visió de la problemàtica.

Altres activitats

S'han convocat els Premis d'Educació de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona:

- › 18a convocatòria del Premi Pau Vila, amb la col·laboració de la Fundació Congrés de Cultura Catalana, per a treballs originals i/o experiències fetes en l'àmbit educatiu sobre el coneixement i el respecte del medi geogràfic i natural.
- › 4a convocatòria del Premi Jesús Garanto Alós, conjuntament amb el Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació (MIDE). La finalitat del premi és reconèixer institucions i/o persones que siguin significatives per la seva contribució en àmbits de l'Educació Especial.
- › 4a convocatòria del Premi Francesc Xavier Gil i Quesada, a treballs inèdits d'innovació en Educació que es caracteritzin per la seva qualitat metodològica.

Les publicacions de l'ICE

Col·lecció **Educación Universitaria**

Col·lecció coeditada amb l'Editorial Octaedro i adreçada al professorat universitari, que vol donar respostes adequades als reptes que plantegen tant els nous paradigmes sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge com la construcció de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), i oferir els coneixements dels experts i l'experiència dels professors i professores.

S'han editat dos títols: *El docente novel, aprendiendo a enseñar*, de J. Escarfín, V. Ferrer, J. Pallàs i C. Ruiz, i *Aprendizaje servicio y responsabilidad social de las universidades*, de M. Martínez (ed.)

Col·lecció **Quaderns de Docència Universitària**

Col·lecció que pretén posar a l'abast del professorat universitari documents i materials de treball referits a temes de docència en l'educació superior que facilitin la formació del professorat i permetin la difusió i l'intercanvi d'experiències.

Durant aquest curs s'ha publicat: *Química a la interfície entre el batxillerat i la universitat*, 12, de G. Fonrodona i M. Rodríguez (coord.); *Condicions per a una avaluació continuada que afavoreixi l'aprenentatge*, 13, de G. Gibbs i C. Simpson; i *Millorar l'ensenyament a l'aprenentatge a la universitat*, 14, de F. Imbernón.

D'altra banda, s'han traduït al castellà i penjat al web de l'Institut tots els quaderns en edició bilingüe català-castellà.

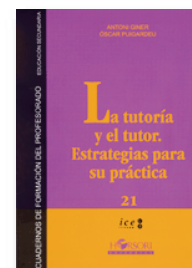
Col·lecció Cuadernos de Educación (ICE-UB / Horsori)

S'han editat dues obres: *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*, de C. Giné (coord.), i *Educación y sociedad. Una perspectiva sobre las relaciones entre la escuela y el entorno social*, d'I. Vila i R. Casares.

Col·lecció Cuadernos de Formación del Profesorado de Educación Secundaria

S'ha editat *La tutoría y el tutor. Estrategias para su práctica*, d'A. Giner i O. Puigardeu.

Altres publicacions

Actes de les VII Jornades de Música. Edició del llibre *Projectes de treball i música*, de C. Fuertes i I. Echebarría (coordinadors).

La col·lecció Pau Vila presenta un nou volum, *Fa un munt d'anys al Matarranya*, de M. Celma i P. Vidal, treball que va guanyar el XVI Premi Pau Vila convocat per l'ICE.

Edició en línia del document *La formació bàsica de persones adultes, entre la percepció social i la imaginació creativa*, d'A. Ayuste, M. Casamitjana, M. Ferrer, A. Formariz (coord.) i M. Massot. RIDOC <<http://hdl.handle-net/2445/376>>.

Revistes

Temps d'Educació

Principal revista d'educació en llengua catalana iniciada el 1989, editada per l'Institut amb la col·laboració de la Facultat de Pedagogia i la de Formació del Professorat. Durant aquest curs s'han editat els números 35 i 36 sobre comunicació visual i aprenentatge artístic, dinamització intercultural i mitjans de comunicació, i literatura, ètica i educació moral.

Enseñanza de las Ciencias Sociales. Revista de Investigación

En col·laboració amb l'ICE de la UAB, s'ha impulsat aquesta revista amb l'objectiu de donar a conèixer treballs de recerca que es realitzen en la didàctica de les ciències socials per aprofundir en la seva base teòrica i pràctica, i presentar noves línies i nous temes d'investigació. S'ha editat el vuitè número de la revista.

Revista d'Innovació i Recerca en Educació (REIRE)

Publicació electrònica de la Secció de recerca de l'ICE que pretén esdevenir un espai de consulta i difusió de la recerca educativa, especialment de la recerca sobre docència en els diferents nivells i àmbits educatius. La revista REIRE continua la tasca iniciada amb el *Butlletí La Recerca*, publicació electrònica que s'edita des de 2005.

Durant els últims mesos s'ha iniciat un procés per editar les revistes de l'ICE en format electrònic utilitzant l'espai RACO (Revistes Catalanes d'Accés Obert).

S'ha incorporat a RACO la publicació de la Secció de recerca *Revista d'Innovació i Recerca en Educació* que es pot consultar a l'adreça:

<http://www.raco.cat/index.php/REIRE>

La revista *Temps d'Educació* es pot consultar a:

<http://www.raco.cat/index.php/TempsEducacio>

Properament s'incorporarà a RACO la revista *Enseñanza de las Ciencias Sociales. Revista de Investigación*.